

สรุปสาระสำคัญ
พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัว
และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓

โดยสำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายพัฒนากฎหมาย

๑. พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป คือวันที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๕๔ (มาตรา ๒)

๒. พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ ฉบับนี้บัญญัติให้ยกเลิก พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม รวม ๓ ฉบับ (มาตรา ๓)

๓. กำหนดบทนิยาม

- (๑) เด็ก หมายความว่า บุคคลอายุยังไม่เกินสิบห้าปีบริบูรณ์
- (๒) เยาวชน หมายความว่า บุคคลอายุเกินสิบห้าปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึงสิบแปดปีบริบูรณ์
- (๓) คดีเยาวชนและครอบครัว หมายความว่า คดีที่ศาลเยาวชนและครอบครัวมีอำนาจพิจารณาพิพากษาตามพระราชบัญญัตินี้
- (๔) คดีครอบครัว หมายความว่า คดีแพ่งที่ฟ้องหรือร้องขอต่อศาลหรือกระทำการใด ๆ ในทางศาลเกี่ยวกับผู้เยาว์หรือครอบครัว ซึ่งจะต้องบังคับตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กฎหมายว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว หรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวกับครอบครัว
- (๕) คดีคุ้มครองสวัสดิภาพ หมายความว่า คดีที่ฟ้องหรือร้องขอต่อศาลหรือกระทำการใด ๆ ในทางศาลเกี่ยวกับการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กหรือบุคคลในครอบครัว ซึ่งจะต้องบังคับตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็ก กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวหรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวกับการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กหรือบุคคลในครอบครัว
- (๖) คดีธรรมดา หมายความว่า คดีอื่น ๆ นอกจากคดีที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว
- (๗) ศาลเยาวชนและครอบครัว หมายความว่า ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัด หรือแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวในศาลจังหวัด ซึ่งจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัตินี้

(๘) ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว หมายความว่า ศาลเยาวชนและครอบครัว ศาลอุทธรณ์แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว ศาลอุทธรณ์ภาคแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวและศาลฎีกาแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว ซึ่งจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัตินี้

๔. กำหนดให้ในคดีอาญาที่มีข้อหาว่าเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิด ให้ถืออายุเด็กหรือเยาวชนในวันที่มีการกระทำความผิดได้เกิดขึ้น (มาตรา ๕)

๕. กำหนดให้ในกรณีมีปัญหาว่าคดีใดจะอยู่ในอำนาจศาลเยาวชนและครอบครัว หรือศาลยุติธรรมอื่น ไม่ว่าจะเกิดปัญหาขึ้นในศาลเยาวชนและครอบครัว หรือศาลยุติธรรมอื่น ให้ประธานศาลฎีกาเป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาด คำวินิจฉัยของประธานศาลฎีกาให้เป็นที่สุด ฯลฯ (มาตรา ๑๑)

๖. กำหนดให้ศาลเยาวชนและครอบครัวมีอำนาจพิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งในคดีดังต่อไปนี้

(๑) คดีอาญาที่มีข้อหาว่าเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิด

(๒) คดีอาญาที่ศาลซึ่งมีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดาได้โอนมาตามมาตรา ๙๗ วรรคหนึ่ง

(๓) คดีครอบครัว

(๔) คดีคุ้มครองสวัสดิภาพ

(๕) คดีอื่นที่มีกฎหมายบัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของศาลเยาวชนและครอบครัว (มาตรา ๑๐)

๗. กำหนดให้ในกรณีมีปัญหาว่าคดีใดจะอยู่ในอำนาจศาลเยาวชนและครอบครัว หรือศาลยุติธรรมอื่น ไม่ว่าจะเกิดปัญหาขึ้นในศาลเยาวชนและครอบครัว หรือศาลยุติธรรมอื่น ให้ประธานศาลฎีกาเป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาด คำวินิจฉัยของประธานศาลฎีกาให้เป็นที่สุด และคำวินิจฉัยของประธานศาลฎีกาไม่มีผลกระทบต่อกระบวนการพิจารณาของศาลที่ได้ดำเนินการไปแล้ว ฯลฯ (มาตรา ๑๑)

๘. กำหนดให้ในระหว่างการพิจารณาของศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว แม้จำเลยจะมีอายุครบสิบแปดปีบริบูรณ์สำหรับคดีอาญา หรือผู้เยาว์จะมีอายุครบยี่สิบปีบริบูรณ์หรือบรรลุนิติภาวะแล้วด้วยการสมรสสำหรับคดีครอบครัว ให้ศาลนั้นคงมีอำนาจพิจารณาพิพากษาต่อไปจนเสร็จสำนวน และถ้าจะมีอุทธรณ์หรือฎีกา ก็ให้เป็นอำนาจของศาลอุทธรณ์แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว หรือศาลอุทธรณ์ภาคแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว หรือศาลฎีกาแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว ที่จะพิจารณาพิพากษาต่อไป และให้ศาลดังกล่าวคงมีอำนาจใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา ๑๓)

๙. กำหนดให้กรณีปรากฏในภายหลังว่าข้อเท็จจริงเรื่องอายุหรือการบรรลุนิติภาวะด้วยการสมรสของบุคคลที่เกี่ยวข้องผิดไป หรือศาลอื่นใดได้รับพิจารณาพิพากษาคดีโดยไม่ต้องด้วยมาตรา ๑๒ ซึ่งถ้าปรากฏเสียแต่ต้นจะเป็นเหตุให้ศาลดังกล่าวไม่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาข้อบกพร่องดังกล่าวไม่ทำให้การดำเนินการในชั้นสอบสวนและการพิจารณาพิพากษาของศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดาและศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวเสียไป และถ้าข้อเท็จจริงปรากฏขึ้นในระหว่างการพิจารณาไม่ว่าในศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกา ให้ศาลนั้นโอนคดีไปยังศาลที่มีอำนาจเพื่อพิจารณาพิพากษาต่อไป (มาตรา ๑๔)

๑๐. กำหนดให้ในระหว่างพิจารณาคดี เพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็กหรือเยาวชน ศาลอาจขอให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการแพทย์ จิตวิทยา การให้คำปรึกษาแนะนำ การสังคมสงเคราะห์หรือการคุ้มครองสวัสดิภาพ หรือผู้เชี่ยวชาญด้านอื่น มาให้คำปรึกษาแนะนำและให้ความเห็นเกี่ยวกับสภาพร่างกาย สภาพจิต สวัสดิภาพ และความเป็นอยู่ของเด็ก เยาวชนและบุคคลในครอบครัว คู่ความหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องก็ได้ ฯลฯ (มาตรา ๓๑)

๑๑. กำหนดให้สถานพินิจมีอำนาจหน้าที่โดยเฉพาะในการสืบเสาะและพินิจเรื่องอายุ ประวัติ ความประพฤติ ฐานะของเด็กหรือเยาวชน ของบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลซึ่งเด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ ด้วยสิ่งแวดล้อมทั้งปวงเกี่ยวกับเด็กหรือเยาวชน และสาเหตุแห่งการกระทำผิด ฯลฯ (มาตรา ๓๖)

๑๒. กำหนดให้ผู้อำนวยการสถานพินิจมีหน้าที่รับผิดชอบกิจการทั้งปวงตลอดจนการปกครอง บังคับบัญชาพนักงานของสถานพินิจนั้น และมีอำนาจเช่นเดียวกับพนักงานคุมประพฤติและนักสังคมสงเคราะห์ ฯลฯ (มาตรา ๓๗)

๑๓. กำหนดให้ในระหว่างที่เด็กหรือเยาวชนอยู่ในความควบคุมของสถานพินิจ ให้ผู้อำนวยการสถานพินิจมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) จัดให้เด็กหรือเยาวชนได้ศึกษาเล่าเรียนวิชาสามัญ ฝึกอาชีพหรือวิชาชีพรับบริการด้านสวัสดิการสังคม รับการอบรม หรือปฏิบัติการทำงานอื่นใดให้เหมาะสมกับสภาพร่างกาย สภาพจิตและสภาพแวดล้อมทางสังคมของบุคคลดังกล่าว ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงคุณธรรมและจริยธรรมเป็นหลัก

(๒) ออกกฎข้อบังคับเกี่ยวกับการรักษาระเบียบวินัยของเด็กและเยาวชนซึ่งอยู่ในความควบคุม

(๓) ลงทัณฑ์ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๒ แก่เด็กและเยาวชนที่ละเมิดกฎหมาย ประพฤติชั่วหรือกระทำผิดวินัย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

(๔) ส่งบุคคลที่อยู่ในความควบคุมซึ่งมิใช่เด็ก ที่มีความประพฤติเสียหายอย่างร้ายแรง อันจะเป็นภัยต่อเด็กหรือเยาวชนอื่นไปควบคุมไว้ในสถานที่ที่จัดไว้โดยเฉพาะ หรือเรือนจำที่ได้รับอนุญาตจากศาลก่อน เว้นแต่ในกรณีฉุกเฉินอย่างยิ่งอันจะเป็นภัยต่อบุคคลอื่น จะส่งบุคคลดังกล่าวไปยังเรือนจำก่อนก็ได้ แล้วรายงานให้ศาลทราบโดยเร็ว

(๕) อนุญาตให้เด็กหรือเยาวชนออกนอกสถานพินิจเป็นครั้งคราวตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด

(๖) อนุญาตให้เด็กหรือเยาวชนในคดีที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งเด็ดขาดแล้วออกไปศึกษาในสถานศึกษาประเภทไปมานอกสถานพินิจ ตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดและรายงานให้ศาลทราบโดยเร็ว ถ้าศาลเห็นว่าการอนุญาตเช่นนั้นไม่สอดคล้องกับประโยชน์สูงสุดของเด็กหรือเยาวชน ศาลอาจพิจารณามีคำสั่งตามที่เห็นสมควร

(๗) ย้ายเด็กหรือเยาวชนไปควบคุมในสถานพินิจอื่นหรือสถานที่ที่กำหนดไว้ในหมวด ๔ ตามพระราชบัญญัตินี้ในกรณีที่มีความจำเป็นโดยได้รับอนุญาตจากศาลก่อน เว้นแต่ในกรณีมีเหตุฉุกเฉินจะย้ายเด็กหรือเยาวชนดังกล่าวไปก่อนก็ได้ แล้วรายงานให้ศาลทราบโดยเร็ว ถ้าศาลเห็นว่าการย้ายเช่นนั้นไม่สอดคล้องกับประโยชน์สูงสุดของเด็กหรือเยาวชน ศาลอาจพิจารณามีคำสั่งตามที่เห็นสมควร (มาตรา ๔๑)

๑๔. กำหนดให้มีคณะกรรมการสหวิชาชีพประจำสถานพินิจ ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิในวิชาชีพด้านจิตวิทยา สังคมสงเคราะห์ สาธารณสุข และการศึกษา ด้านละหนึ่งคนมีหน้าที่ให้ข้อเสนอแนะต่อผู้อำนวยการสถานพินิจ ในการจำแนกเด็กและเยาวชน การแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กหรือเยาวชนแต่ละราย และหน้าที่อื่นตามพระราชบัญญัตินี้ ฯลฯ (มาตรา ๔๓)

๑๕. กำหนดให้ผู้อำนวยการสถานพินิจมีหน้าที่รับเด็กหรือเยาวชนเข้ารับการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูแบบเข้ามาเย็นกลับตามคำพิพากษาหรือคำสั่งศาล (มาตรา ๔๕)

๑๖. กำหนดอำนาจหน้าที่ของพนักงานคุมประพฤติ โดยให้พนักงานคุมประพฤติดำเนินอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ และตามกฎหมายอื่น และตามมาตรา ๔๗ มาตรา ๔๘ โดยให้รัฐมนตรีหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายเป็นผู้แต่งตั้ง และถอดถอนพนักงานคุมประพฤติตามพระราชบัญญัตินี้ และการที่พนักงานคุมประพฤติมีความจำเป็นที่จะต้องเข้าไปในสถานที่อยู่อาศัยตามมาตรา ๔๘ (๑) หรือ (๒) พนักงานคุมประพฤติจะกระทำได้ต่อเมื่อมีคำสั่งศาล (มาตรา ๔๗ และมาตรา ๔๘)

๑๗. กำหนดให้นักสังคมสงเคราะห์มีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้และตามกฎหมายอื่น และให้มีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา ๕๐ และมาตรา ๕๑ โดยในกรณีที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่นักสังคมสงเคราะห์

ต้องเข้าไปในสถานที่ตามมาตรา ๕๑ (๑) หรือ (๒) ในระหว่างพระอาทิตย์ตกและพระอาทิตย์ขึ้น จะกระทำได้อีกต่อเมื่อมีคำสั่งศาล (มาตรา ๕๐ และมาตรา ๕๑)

๑๘. กำหนดให้ผู้อำนวยการสถานพินิจ พนักงานคุมประพฤติ ผู้ช่วยพนักงานคุมประพฤติ และนักสังคมสงเคราะห์จะต้องแสดงบัตรประจำตัวต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ฯลฯ (มาตรา ๕๒)

๑๙. กำหนดให้ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ผู้อำนวยการสถานพินิจ แพทย์จิตแพทย์ นักจิตวิทยา ครู พนักงานคุมประพฤติ ผู้ช่วยพนักงานคุมประพฤติ นักสังคมสงเคราะห์ และพนักงานอื่นตามที่กฎกระทรวงระบุตำแหน่ง เพื่อช่วยเหลือผู้อำนวยการสถานพินิจเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา (มาตรา ๕๓)

๒๐. กำหนดให้ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเป็นส่วนราชการในกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกระทรวงยุติธรรม โดยมีผู้อำนวยการเป็นผู้บังคับบัญชา มีอำนาจหน้าที่ปกครองดูแลฝึกอบรมเด็กและเยาวชนที่ผู้อำนวยการสถานพินิจส่งตัวมา (มาตรา ๕๔)

๒๑. กำหนดให้ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ผู้ดูแลหรือผู้ปกครองสถานที่ที่กำหนด ฯลฯ และพนักงานอื่นของสถานที่ที่กำหนดตามที่กฎกระทรวงระบุตำแหน่งเพื่อช่วยเหลือบุคคลดังกล่าว เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา (มาตรา ๖๕)

๒๒. การสอบสวนคดีอาญา

(๑) กำหนดห้ามมิให้จับกุมเด็กซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิด เว้นแต่เด็กนั้นได้กระทำความผิดซึ่งหน้า หรือมีหมายจับหรือคำสั่งของศาลการจับกุมเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดให้เป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (มาตรา ๖๖)

(๒) ห้ามมิให้ควบคุม คุมขัง กักขัง คุมความประพฤติ หรือใช้มาตรการอันมีลักษณะเป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดหรือเป็นจำเลย เว้นแต่มีหมายหรือคำสั่งศาลหรือเป็นกรณีการควบคุมตัวเท่าที่จำเป็นเพื่อดำเนินการตามมาตรา ๖๙ มาตรา ๗๐ หรือมาตรา ๗๒ (มาตรา ๖๘)

(๓) กำหนดให้ในการจับกุมเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิด ให้เจ้าพนักงานผู้จับแจ้งแก่เด็กหรือเยาวชนนั้นว่าเขาต้องถูกจับ และแจ้งข้อกล่าวหาพร้อมทั้งสิทธิตามกฎหมายให้ทราบหากมีหมายจับให้แสดงต่อผู้ถูกจับ แล้วนำตัวผู้ถูกจับไปยังที่ทำการของพนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่ถูกจับทันที เพื่อให้พนักงานสอบสวนของท้องที่ดังกล่าวส่งตัวผู้ถูกจับไปยังที่ทำการของพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ

โดยเร็ว ถ้าขณะจับกุมมีบิดา มารดา ผู้ปกครอง บุคคลหรือผู้แทนองค์การซึ่งเด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ด้วย อยู่ด้วยในขณะที่จับให้เจ้าพนักงานผู้จับแจ้งเหตุแห่งการจับให้บุคคลดังกล่าวทราบ และในกรณีความผิดอาญา ซึ่งมีอัตราโทษอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำคุกไม่เกิน ๕ ปี เจ้าพนักงานผู้จับจะสั่งให้บุคคลดังกล่าว เป็นผู้นำตัวเด็กหรือเยาวชนนั้น ไปยังที่ทำการของพนักงานสอบสวนก็ได้ ฯลฯ

ก่อนส่งตัวผู้ถูกจับให้พนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่ถูกจับให้เจ้าพนักงานผู้จับทำ บันทึกรับการจับกุมโดยแจ้งข้อกล่าวหาและรายละเอียดเกี่ยวกับเหตุแห่งการจับให้ผู้ถูกจับทราบ โดยห้ามมิให้ถาม คำให้การผู้ถูกจับ ถ้าขณะทำบันทึกรับการจับกุมมีบิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลหรือผู้แทนองค์การ ซึ่งเด็ก หรือเยาวชนอาศัยอยู่ด้วยในขณะนั้น ต้องกระทำต่อหน้าบุคคลดังกล่าว และจะให้ลงลายมือชื่อเป็นพยานด้วยก็ได้ ถ้อยคำของเด็กหรือเยาวชนในชั้นจับกุมมิให้ศาลรับฟังเป็นพยาน เพื่อพิสูจน์ความผิดของเด็กหรือเยาวชน แต่ ศาลอาจนำมาฟังเป็นคุณแก่เด็กหรือเยาวชนได้ (มาตรา ๖๙)

(๔) กำหนดให้เมื่อพนักงานสอบสวนได้รับตัวเด็กหรือเยาวชนซึ่งถูกจับ หรือเด็กหรือเยาวชน ซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดถูกเรียกมา ส่งตัวมา ให้พนักงานสอบสวนเอง มาปรากฏตัวอยู่ต่อหน้าพนักงานสอบสวน หรือมีผู้นำตัวเด็กหรือเยาวชนนั้นเข้ามามอบตัวต่อพนักงานสอบสวน และคดีนั้นเป็นคดีที่ต้องพิจารณา พิพากษาในศาลเยาวชนและครอบครัว ให้พนักงานสอบสวนรีบสอบถามเด็กหรือเยาวชนในเบื้องต้นเพื่อทราบ ชื่อตัว ชื่อสกุล อายุ สัญชาติ ถิ่นที่อยู่ สถานที่เกิดและอาชีพของเด็กหรือเยาวชน ตลอดจนชื่อตัว ชื่อสกุล และ รายละเอียดเกี่ยวกับบิดามารดา ผู้ปกครอง บุคคลหรือองค์การที่เด็กอาศัยอยู่ด้วย แล้วแจ้งข้อกล่าวหาให้เด็ก หรือเยาวชนรวมทั้งบุคคลดังกล่าวทราบ ฯลฯ (มาตรา ๗๐)

(๕) กำหนดให้เมื่อพนักงานสอบสวนได้สอบถามเบื้องต้น และแจ้งข้อกล่าวหาแล้ว กรณี เด็กหรือเยาวชนถูกเรียกมา ส่งตัวมา เข้าหาพนักงานสอบสวนเอง มาปรากฏตัวอยู่ต่อหน้าพนักงานสอบสวน หรือมีผู้นำเด็กหรือเยาวชนเข้ามามอบตัว ให้พนักงานสอบสวนดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความ อาญา มาตรา ๑๓๔ โดยอนุโลม (มาตรา ๗๑)

(๖) กำหนดให้พนักงานสอบสวนนำตัวเด็กหรือเยาวชนไปศาล เพื่อตรวจสอบการจับกุม ทันทีภายในเวลา ๒๔ ชั่วโมงนับแต่เวลาที่เด็กหรือเยาวชนไปถึงที่ทำการของพนักงานสอบสวน และกรณีที่มี บิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคล หรือองค์การ ซึ่งเด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ด้วย และบุคคลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่ายังสามารถปกครองดูแลเด็กหรือเยาวชนนั้นได้ พนักงานสอบสวนอาจมอบตัวเด็กหรือเยาวชนให้แก่ บุคคลดังกล่าวไปปกครองดูแลและสั่งให้นำตัวเด็กหรือเยาวชนไปศาลภายใน ๒๔ ชั่วโมงนับแต่เวลาที่เด็กหรือ เยาวชนไปถึงที่ทำการของพนักงานสอบสวนภายหลังถูกจับ

กรณีดังกล่าวตามวรรคหนึ่งไม่นำไปใช้บังคับกับคดีที่อาจเปรียบเทียบปรับได้ ฯลฯ (มาตรา ๗๒)

(๗) กำหนดให้ศาลตรวจสอบการจับ และการปฏิบัติต่อเด็กหรือเยาวชนว่าเป็นไปโดยชอบ ด้วยกฎหมายหรือไม่ ถ้าไม่ชอบด้วยกฎหมายก็ให้ปล่อยตัวเด็กหรือเยาวชนไป ถ้าเด็กหรือเยาวชนยังไม่มีที่

ปรึกษากฎหมายให้ศาลแต่งตั้งให้ และศาลอาจมีคำสั่งให้มอบตัวเด็กหรือเยาวชนให้แก่ บิดา มารดา ผู้ปกครอง ฯลฯ เป็นผู้ดูแลเด็กหรือเยาวชนในระหว่างการดำเนินคดี โดยกำหนดให้บุคคลดังกล่าวนำตัวเด็กหรือเยาวชนไปพบพนักงานสอบสวนหรือพนักงานคุมประพฤติ หรือศาลแล้วแต่กรณี ถ้าการกระทำของเด็กหรือเยาวชนมีลักษณะหรือพฤติการณ์ที่อาจเป็นภัยต่อบุคคลอื่นอย่างร้ายแรง หรือมีเหตุสมควรประการอื่น ศาลอาจมีคำสั่งให้ควบคุมเด็กหรือเยาวชนไว้ในสถานพินิจหรือในสถานที่อื่นที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายและตามที่ศาลเห็นสมควร กรณีที่เด็กหรือเยาวชนมีอายุตั้งแต่ ๑๘ ปีบริบูรณ์ขึ้นไปหรือมีอายุเกิน ๒๐ ปีบริบูรณ์แล้ว ศาลอาจมีคำสั่งให้ควบคุมไว้ในเรือนจำหรือสถานที่อื่นตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ฯลฯ (มาตรา ๗๓)

(๘) กำหนดให้ก่อนที่ศาลจะมีคำสั่งควบคุมหรือคุมขังเด็กหรือเยาวชน ซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดหรือซึ่งเป็นจำเลยทุกครั้ง ให้ศาลสอบถามเด็กหรือเยาวชนหรือที่ปรึกษากฎหมายของเด็กหรือเยาวชนว่าจะมีข้อคัดค้านประการใดหรือไม่ และศาลอาจเรียกพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการมาชี้แจงความจำเป็นหรืออาจเรียกพยานหลักฐานมาไต่สวน เพื่อประกอบการพิจารณาก็ได้ ฯลฯ (มาตรา ๗๔)

(๙) กำหนดให้ในการสอบสวนให้กระทำในสถานที่ที่เหมาะสมโดยไม่เลือกปฏิบัติและไม่ปะปนกับผู้ต้องหาอื่นหรือมีบุคคลอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องอยู่ในสถานที่นั้น อันมีลักษณะเป็นการประจานเด็กหรือเยาวชน ต้องใช้ภาษาและถ้อยคำที่เข้าใจได้ง่าย ถ้าเด็กหรือเยาวชนไม่สามารถสื่อสารหรือไม่เข้าใจภาษาไทย ให้จัดทำล่ามให้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ฯลฯ

การแจ้งข้อกล่าวหาและสอบปากคำเด็กหรือเยาวชนจะต้องมีที่ปรึกษากฎหมายของเด็กหรือเยาวชนร่วมอยู่ด้วยทุกครั้ง พร้อมทั้งแจ้งสิทธิที่จะไม่ให้การหรือให้การก็ได้ และถ้อยคำของเด็กหรือเยาวชนอาจใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีได้ ฯลฯ

บิดา มารดา ผู้ปกครอง บุคคลหรือผู้แทนองค์การซึ่งเด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ด้วย จะเข้าร่วมรับฟังการสอบสวนด้วยก็ได้ (มาตรา ๗๕)

(๑๐) กำหนดห้ามมิให้เจ้าพนักงานผู้จับกุมหรือพนักงานสอบสวนจัดให้มีหรืออนุญาตให้มีหรือยินยอมให้มีการถ่ายภาพหรือบันทึกภาพเด็กหรือเยาวชน ซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดเว้นแต่เพื่อประโยชน์ในการสอบสวน (มาตรา ๗๖)

(๑๑) กำหนดให้ในระหว่างสอบสวนพนักงานสอบสวนมีอำนาจดำเนินการสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง กรณีมีข้อสงสัยเกี่ยวกับอายุของเด็กที่ถูกจับกุมหรือควบคุม

หากปรากฏภายหลังว่าเด็กมีอายุไม่เกิน ๑๐ ปี ในขณะที่กระทำความผิดและเด็กอยู่ในความควบคุมของสถานพินิจหรือองค์การอื่นใด ให้สถานพินิจหรือองค์การดังกล่าวรายงานให้ศาลทราบ เพื่อให้ศาลมีคำสั่งปล่อยตัวเด็กและดำเนินการต่อไป ตามมาตรา ๗๗ วรรคสอง ฯลฯ (มาตรา ๗๗)

(๑๒) กำหนดให้เมื่อมีการจับกุมเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิด หรือเด็กหรือเยาวชนปรากฏตัวต่อหน้าพนักงานสอบสวน ให้พนักงานสอบสวนรีบดำเนินการสอบสวน และส่งสำนวนการสอบสวนพร้อมทั้งความเห็นไปยังพนักงานอัยการเพื่อยื่นต่อศาลเยาวชนและครอบครัวให้ทันภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่เด็กหรือเยาวชนถูกจับกุมหรือปรากฏตัวต่อหน้าพนักงานสอบสวน

กรณีความผิดอาญาที่มีอัตราโทษอย่างสูงให้จำคุกเกิน ๖ เดือนแต่ไม่เกิน ๕ ปี ไม่ว่าจะมิโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตาม หากไม่สามารถฟ้องเด็กหรือเยาวชนต่อศาลได้ทันภายในกำหนด ๓๐ วัน ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอผิดฟ้องต่อไปได้อีกครั้งละไม่เกิน ๑๕ วัน แต่ต้องไม่เกิน ๒ ครั้ง

กรณีความผิดอาญาที่มีอัตราโทษอย่างสูงให้จำคุกเกิน ๕ ปี ไม่ว่าจะมิโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตาม เมื่อศาลสั่งอนุญาตให้ผิดฟ้องครบ ๒ ครั้งแล้ว แต่มีเหตุจำเป็น พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการอาจยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอผิดฟ้องต่อไปอีก ซึ่งศาลจะอนุญาตตามคำขอได้ต่อเมื่อพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการได้แสดงถึงเหตุจำเป็นและนำพยานมาเบิกความประกอบจนเป็นที่พอใจศาล ในกรณีนี้ ศาลจะอนุญาตให้ผิดฟ้องต่อไปได้อีกครั้งละไม่เกิน ๑๕ วัน แต่ต้องไม่เกิน ๒ ครั้ง ฯลฯ

ในการพิจารณาคำร้องขอผิดฟ้อง ถ้าเด็กหรือเยาวชนยังไม่มีที่ปรึกษากฎหมายให้ศาลแต่งตั้งให้เพื่อแถลงข้อคัดค้านหรือซักถามพยาน (มาตรา ๗๘)

(๑๓) กำหนดห้ามมิให้พนักงานอัยการฟ้องคดีเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาที่กำหนดไว้ใน มาตรา ๗๘ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากอัยการสูงสุด (มาตรา ๘๐)

๒๓. มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา

(๑) กำหนดให้ในคดีที่เด็กหรือเยาวชนต้องหาว่ากระทำความผิดอาญาซึ่งมีอัตราโทษอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำคุกไม่เกินห้าปี ไม่ว่าจะมิโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตาม ถ้าปรากฏว่าเด็กหรือเยาวชนไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ หากเด็กหรือเยาวชนสำนึกในการกระทำก่อนฟ้องคดี หากผู้อำนวยการสถานพินิจพิจารณาเห็นว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นอาจกลับตนเป็นคนดีโดยไม่ต้องฟ้อง ให้จัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูให้เด็กหรือเยาวชนปฏิบัติและอาจกำหนดให้บิดา มารดา ผู้ปกครองบุคคลหรือผู้แทนองค์การซึ่งเด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ด้วยปฏิบัติด้วยก็ได้ แล้วเสนอความเห็นประกอบแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูต่อพนักงานอัยการเพื่อพิจารณา ทั้งนี้ การจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูต้องได้รับความยินยอมจากผู้เสียหายและเด็กหรือเยาวชนด้วย

เมื่อพนักงานอัยการได้รับแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูและความเห็นของผู้แทนองค์การสถานพินิจแล้ว หากมีข้อสงสัยอาจสอบถามผู้อำนวยการสถานพินิจหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณาได้

ถ้าพนักงานอัยการไม่เห็นชอบด้วยกับแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู ให้สั่งแก้ไขแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูหรือสั่งดำเนินคดีต่อไปและให้ผู้แทนองค์การสถานพินิจแจ้งคำสั่งของพนักงานอัยการให้พนักงานสอบสวนและผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ

หากถ้าพนักงานอัยการเห็นว่าแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูได้เป็นไปเพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็กหรือเยาวชนแล้วเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมให้พนักงานอัยการเห็นชอบกับแผนดังกล่าว เมื่อผู้อำนวยการสถานพินิจได้รับแจ้งความเห็นชอบจากพนักงานอัยการแล้ว ให้ผู้อำนวยการสถานพินิจจัดให้มีการดำเนินการตามแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูดังกล่าวได้ทันทีพร้อมทั้งเป็นหน้าที่ของผู้อำนวยการสถานพินิจที่จะต้องรายงานให้ศาลทราบ (มาตรา ๘๖ วรรคสอง)

กรณีปรากฏข้อเท็จจริงแก่ศาลว่ากระบวนการจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูนั้นไม่ชอบด้วยกฎหมาย ให้ศาลพิจารณาสั่งตามความเห็นสมควรโดยศาลมีอำนาจพิจารณาตรวจสอบเฉพาะกระบวนการจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเท่านั้น ไม่มีอำนาจในการตรวจสอบดุลยพินิจของสหวิทยาการในการจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูแต่อย่างใด โดยศาลต้องมีคำสั่งภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับรายงาน (มาตรา ๘๖ วรรคสี่)

(๒) กำหนดให้การจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู ให้ผู้อำนวยการสถานพินิจเชิญฝ่ายเด็กหรือเยาวชน ซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิด ฝ่ายผู้เสียหาย และนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์เข้าร่วมประชุม และหากเห็นสมควรอาจเชิญผู้แทนชุมชนหรือหน่วยงานที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องหรือได้รับผลกระทบจากการกระทำความผิดหรือพนักงานอัยการด้วยก็ได้ โดยจะต้องจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูให้แล้วเสร็จและเสนอให้พนักงานอัยการพิจารณาภายในสามสิบวันนับแต่วันที่เด็กหรือเยาวชนสำนึกในการกระทำ โดยแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูต้องไม่มีลักษณะเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของเด็กหรือเยาวชนและไม่มีลักษณะเป็นการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็กหรือเยาวชน

แผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูดังกล่าว อาจกำหนดให้ว่ากล่าวตักเตือน กำหนดเงื่อนไขให้เด็กหรือเยาวชนปฏิบัติ และหากจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองเด็กหรือเยาวชน อาจกำหนดให้บิดามารดา ผู้ปกครอง บุคคลหรือองค์กรซึ่งเด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ด้วยปฏิบัติด้วยก็ได้ กำหนดให้ชดใช้เยียวยาความเสียหาย กำหนดให้ทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์ไม่เกินสามสิบชั่วโมง หรือกำหนดให้นำมาตรการอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างมาใช้เพื่อประโยชน์ในการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กหรือเยาวชน โดยระยะเวลาในการปฏิบัติตามแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูต้องไม่เกินหนึ่งปี ฯลฯ (มาตรา ๘๗)

(๓) กำหนดให้ผู้มีหน้าที่ปฏิบัติตามแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู หากฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู ให้ผู้อำนวยการสถานพินิจรายงานให้พนักงานอัยการทราบและแจ้งให้พนักงานสอบสวนดำเนินคดีต่อไป ในกรณีมีการปฏิบัติตามแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูครบถ้วนแล้ว ให้ผู้อำนวยการสถานพินิจรายงานให้พนักงานอัยการทราบ หากพนักงานอัยการเห็นชอบให้มีอำนาจสั่งไม่ฟ้องเด็กหรือเยาวชนนั้น คำสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการให้เป็นที่สุดและสิทธิภาคีอาญาไม่ฟ้องเป็นอันระงับ แต่ไม่ตัดสิทธิผู้มีส่วนได้เสียที่จะดำเนินคดีส่วนตัวและให้ผู้อำนวยการสถานพินิจรายงานคำสั่งไม่ฟ้องให้ศาลทราบ (มาตรา ๘๘)

(๔) กำหนดให้ระหว่างจัดทำและปฏิบัติตามแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการงดการสอบปากคำหรือดำเนินการใด ๆ เฉพาะกับเด็กหรือเยาวชน ซึ่งต้องหาว่ากระทำ

ความผิดไว้ก่อน โดยมีให้ระยะเวลาในการจัดทำและการปฏิบัติตามแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูรวมเข้าในกำหนดระยะเวลาตามมาตรา ๗๘ (มาตรา ๘๙)

(๕) กำหนดให้เมื่อมีการฟ้องคดีต่อศาลว่าเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดอาญาซึ่งมีอัตราโทษอย่างสูงให้จำคุกไม่เกิน ๒๐ ปี ถ้าปรากฏว่าเด็กหรือเยาวชนไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกมาก่อน เว้นแต่เป็นความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ ก่อนมีคำพิพากษา หากเด็กหรือเยาวชนสำนึกในการกระทำและผู้เสียหายยินยอมและโจทก์ไม่คัดค้าน และข้อเท็จจริงปรากฏว่าพฤติการณ์แห่งคดีไม่เป็นภัยร้ายแรงต่อสังคมเกินควร และศาลเห็นว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นอาจกลับตนเป็นคนดีได้ และผู้เสียหายอาจได้รับการชดเชยเยียวยาตามสมควร หากนำวิธีจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู ซึ่งเป็นประโยชน์ต่ออนาคตของเด็กหรือเยาวชนและต่อผู้เสียหายมากกว่าการพิจารณาพิพากษา ให้ศาลมีคำสั่งให้ผู้อำนวยการสถานพินิจหรือบุคคลที่ศาลเห็นสมควรจัดให้มีการดำเนินการเพื่อจัดทำแผนดังกล่าว โดยมีเงื่อนไขให้เด็กหรือเยาวชน บิดา มารดา ผู้ปกครอง บุคคลหรือองค์กรซึ่งเด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ด้วยปฏิบัติ แล้วเสนอต่อศาลเพื่อพิจารณาภายในสามสิบวันนับแต่ที่ศาลมีคำสั่ง หากศาลเห็นชอบด้วยกับแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูให้ดำเนินการตามนั้นและให้มีคำสั่งจำหน่ายคดีไว้ชั่วคราว หากศาลไม่เห็นชอบ ให้ดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไป (มาตรา ๙๐)

(๖) กำหนดให้การประชุมเพื่อจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู ให้ผู้อำนวยการสถานพินิจหรือบุคคลที่ศาลเห็นสมควร เป็นผู้ประสานการประชุม โดยพนักงานอัยการจะเข้าร่วมประชุมด้วยก็ได้ (มาตรา ๙๑)

(๗) กำหนดให้กรณีผู้มีหน้าที่ปฏิบัติตามแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูที่ศาลเห็นชอบฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูหรือมีเหตุจำเป็นต้องแก้ไขเปลี่ยนแปลงแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู ให้ผู้อำนวยการสถานพินิจหรือบุคคลที่ศาลสั่งให้จัดทำข้อแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูรายงานให้ศาลทราบและให้ศาลพิจารณาสั่งตามที่เห็นสมควร หรือยกคดีขึ้นพิจารณาต่อไป

กรณีปฏิบัติตามแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูครบถ้วนแล้ว ให้ผู้อำนวยการสถานพินิจหรือบุคคลที่ศาลสั่งให้จัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูรายงานให้ศาลทราบหากศาลเห็นชอบด้วย ให้มีอำนาจสั่งจำหน่ายคดีจากสารบบความ และมีคำสั่งในเรื่องของกลางโดยให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องเป็นอันระงับ แต่ไม่ตัดสิทธิผู้มีส่วนได้เสียที่จะดำเนินคดีส่วนแพ่ง (มาตรา ๙๒)

๒๔. อำนาจศาลเกี่ยวกับคดีอาญา การฟ้องคดีอาญา การพิจารณาคดีอาญา และการพิพากษาคดีอาญา

(๑) กำหนดให้คดีอาญาที่มีข้อหาว่าเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิด ให้ศาลเยาวชนและครอบครัวซึ่งมีเขตอำนาจในท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนมีถิ่นที่อยู่ปกติ มีอำนาจพิจารณาคดีเกี่ยวกับความผิดนั้น แต่ถ้าเพื่อประโยชน์แก่เด็กหรือเยาวชนให้ศาลแห่งท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดมีอำนาจพิจารณาคดีนั้นได้ (มาตรา ๙๕)

(๒) กำหนดให้ในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดอาญาร่วมกับบุคคลซึ่งมิใช่เด็กหรือเยาวชนให้แยกฟ้องเด็กหรือเยาวชนต่อศาลเยาวชนและครอบครัว ถ้าโจทก์ยื่นฟ้องเด็กหรือเยาวชนร่วมกับบุคคลซึ่งมิใช่เด็กหรือเยาวชนและถ้าศาลเห็นสมควร ให้ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดาที่มีอำนาจโอนคดีเด็กหรือเยาวชนไปพิจารณาัยศาลเยาวชนและครอบครัวตามกรณีที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๙๕ (คือท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนมีถิ่นที่อยู่ปกติ หรือท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิด)

แต่ถ้าศาลเห็นว่า ไม่สมควรโอนคดี ให้ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดาที่มีอำนาจใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้แก่จำเลยที่เป็นเด็กหรือเยาวชนได้ ในกรณีเช่นนี้ไม่ทำให้การดำเนินการในชั้นสอบสวนและการพิจารณาพิพากษาของศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดาตั้งกล่าวเสียไป (มาตรา ๙๖)

(๓) กำหนดให้บุคคลใดอายุยังไม่เกินยี่สิบปีบริบูรณ์กระทำความผิดและเป็นคดีที่อยู่ในอำนาจศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดา ถ้าศาลพิจารณาเห็นว่าบุคคลนั้นยังมีสภาพเช่นเดียวกับเด็กหรือเยาวชน ให้มีอำนาจส่งโอนคดีไปพิจารณาในศาลเยาวชนและครอบครัวที่มีอำนาจและให้ถือว่าบุคคลนั้นเป็นเด็กหรือเยาวชน

กรณีคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลเยาวชนและครอบครัว ถ้าศาลเยาวชนและครอบครัวพิจารณาเห็นว่าในขณะที่กระทำความผิด หรือในระหว่างการพิจารณาเด็กหรือเยาวชนที่ต้องหาว่ากระทำความผิดมีสภาพเช่นเดียวกับบุคคลที่มีอายุตั้งแต่สิบแปดปีบริบูรณ์ขึ้นไป ให้มีอำนาจส่งโอนคดีไปพิจารณาในศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดาได้ (มาตรา ๙๗)

(๔) กำหนดห้ามมิให้ผู้เสียหายฟ้องคดีอาญาซึ่งมีข้อหาว่าเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดต่อศาลเยาวชนและครอบครัว เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากผู้อำนวยการสถานพินิจที่เด็กหรือเยาวชนนั้นอยู่ในเขตอำนาจ ฯลฯ (มาตรา ๙๙)

(๕) กำหนดให้ก่อนที่ศาลเยาวชนและครอบครัวจะอนุญาตให้โจทก์ถอนฟ้องคดีที่เด็กหรือเยาวชนต้องหาว่ากระทำความผิด ให้ศาลแจ้งให้ผู้อำนวยความสะดวกสถานพินิจที่เด็กหรือเยาวชนนั้นอยู่ในเขตอำนาจทราบก่อน ฯลฯ (มาตรา ๑๐๐)

(๖) กำหนดให้ในท้องที่ที่ศาลเยาวชนและครอบครัวเปิดดำเนินการแล้ว ให้อัยการสูงสุดแต่งตั้งพนักงานอัยการคนหนึ่งหรือหลายคนตามความจำเป็น เพื่อให้มีหน้าที่ดำเนินคดีที่มีข้อหาว่าเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดและจะต้องฟ้องต่อศาลเยาวชนและครอบครัว

(๗) กำหนดให้การพิจารณาคดีอาญาที่เด็กหรือเยาวชนเป็นจำเลยให้กระทำในห้องที่มีใช้ห้องพิจารณาคดีธรรมดา แต่ถ้าไม่อยู่ในวิสัยที่จะกระทำได้ ให้พิจารณาคดีในห้องสำหรับพิจารณาคดีธรรมดา แต่ต้องไม่ปะปนกับการพิจารณาคดีธรรมดา

(๘) กำหนดให้การพิจารณาคดีในศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว ให้กระทำการลับและเฉพาะบุคคลที่เกี่ยวข้องกับคดีเท่านั้นมีสิทธิเข้าฟังการพิจารณาคดีได้ ซึ่งได้แก่ จำเลย ที่ปรึกษาทนายความของจำเลย ผู้ควบคุมตัวจำเลย บิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลซึ่งจำเลยอาศัยอยู่ด้วย พนักงานศาล และเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย แล้วแต่ศาลจะเห็นสมควร โจทก์ ทนายโจทก์ พยาน ผู้ชำนาญการพิเศษ ล่าม พนักงานคุมประพฤติ หรือพนักงานอื่นของสถานพินิจ และบุคคลอื่นที่ศาลเห็นสมควร อนุญาต (มาตรา ๑๐๘)

(๙) กำหนดให้ถ้าศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวเห็นว่าจำเลยไม่ควรฟัง คำให้การของพยานในตอนหนึ่งตอนใด ศาลมีอำนาจสั่งให้จำเลยออกไปนอกห้องพิจารณาได้ แต่เมื่อศาลสั่งให้ จำเลยกลับเข้ามาฟังการพิจารณา ให้ศาลแจ้งข้อความที่พยานเบิกความไปแล้วให้จำเลยทราบเท่าที่ศาล เห็นสมควร (มาตรา ๑๐๙)

(๑๐) กำหนดให้ในการพิจารณาพิพากษาคดีอาญาที่เด็กหรือเยาวชนเป็นจำเลย ศาลที่มี อำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวมีอำนาจเรียกบิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคล ซึ่งจำเลยอาศัย อยู่ด้วยหรือบุคคลซึ่งให้การศึกษา ให้ทำงาน หรือมีความเกี่ยวข้องมาเป็นพยานเพื่อสอบถามข้อเท็จจริงที่ เกี่ยวกับจำเลยได้ (มาตรา ๑๑)

(๑๑) กำหนดให้ในการพิจารณาคดีอาญาที่เด็กหรือเยาวชนเป็นจำเลย เมื่อศาลเห็นเอง หรือปรากฏจากรายงานของผู้อำนวยการสถานพินิจว่า บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง ใช้อำนาจปกครองโดยมิชอบ เกี่ยวแก่ตัวเด็กหรือเยาวชนกระทำทารุณกรรม ฯลฯ ให้ศาลไต่สวนเพื่อหาข้อเท็จจริงได้ หากเห็นสมควรศาลอาจ สั่งถอนอำนาจปกครองหรือความเป็นผู้ปกครองทั้งหมดหรือบางส่วนเป็นการชั่วคราว เป็นเวลาไม่เกิน ๒ ปี แต่ต้องไม่เกินกว่าเยาวชนนั้นบรรลุนิติภาวะ และตั้งบุคคลซึ่งบรรลุนิติภาวะหรือครอบครัวอุปถัมภ์หรือผู้แทน องค์กรด้านเด็กที่ยอมรับเด็กหรือเยาวชนนั้นไว้ในความปกครองดูแลเป็นผู้ปกครองชั่วคราว หรือจะตั้ง ผู้อำนวยการสถานพินิจที่เด็กหรือเยาวชนอยู่ในเขตอำนาจเป็นผู้ปกครองเด็กหรือเยาวชนนั้นชั่วคราว หรือสั่งให้ เด็กหรือเยาวชนไปรับการคุ้มครองตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็ก หรือนำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมาย แพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยการใช้อำนาจปกครอง และการตั้งผู้ปกครองมาใช้บังคับแก่การตั้งผู้ปกครองชั่วคราว โดยอนุโลม ฯลฯ (มาตรา ๑๑๒)

เมื่อครบระยะเวลาการตั้งผู้ปกครองชั่วคราว ให้ผู้ถูกถอนอำนาจปกครองหรือความ เป็นผู้ปกครองกลับมีอำนาจหน้าที่ดังเดิม เว้นแต่ศาลจะสั่งเป็นอย่างอื่น และการที่บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง ถูกถอนอำนาจปกครอง หรือความเป็นผู้ปกครองบางส่วน ไม่เป็นเหตุให้ผู้ผู้นั้นพ้นจากหน้าที่อุปการะเลี้ยงดูเด็ก หรือเยาวชนตามกฎหมาย ฯลฯ (มาตรา ๑๑๓)

(๑๒) กำหนดให้การพิจารณาคดีอาญาที่เด็กหรือเยาวชนเป็นจำเลย ไม่ต้องดำเนินตาม กฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความอาญาโดยเคร่งครัด และให้ใช้ถ้อยคำที่จำเลยสามารถเข้าใจได้ง่ายกับต้องให้ โอกาสจำเลยรวมทั้งบิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลซึ่งจำเลยอาศัยอยู่ด้วย หรือบุคคลซึ่งให้การศึกษา ให้ทำ

การงาน หรือมีความเกี่ยวข้องแถลงข้อเท็จจริง ความรู้สึก และความคิดเห็น ตลอดจนระบุและซักถามพยานได้ ไม่ว่าในเวลาใด ๆ ในระหว่างที่มีการพิจารณาคดีนั้น (มาตรา ๑๑๔)

(๑๓) กำหนดให้ในศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว จำเลยจะมี ทัศนคติที่แก้คดีแทนไม่ได้แต่ให้จำเลยมีที่ปรึกษากฎหมาย เพื่อปฏิบัติหน้าที่ทำนองเดียวกับทนายความได้ ในกรณีที่มีจำเลยไม่มีที่ปรึกษากฎหมาย ให้ศาลแต่งตั้งที่ปรึกษากฎหมายให้ (มาตรา ๑๒๐)

(๑๔) กำหนดให้ที่ปรึกษากฎหมายต้องมีคุณสมบัติเป็นทนายความตามกฎหมายว่าด้วย ทนายความ และผ่านการอบรม เรื่องวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว จิตวิทยา การสังคมสงเคราะห์ และ ความรู้อื่นที่เกี่ยวข้องตามที่กำหนดในข้อบังคับของประธานศาลฎีกา (มาตรา ๑๒๑)

ให้ประธานศาลฎีกามีอำนาจวางระเบียบปฏิบัติของที่ปรึกษากฎหมายในศาลที่มี อำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว (มาตรา ๑๒๔)

(๑๕) กำหนดให้ในระหว่างที่เด็กหรือเยาวชนถูกควบคุมตัวอยู่ในสถานพินิจหรือสถานที่ อื่นใดที่ได้รับมอบหมายให้ควบคุมตัวเด็กหรือเยาวชน ถ้าศาลเห็นสมควรจะมีคำสั่งปล่อยตัวเด็กหรือเยาวชน ชั่วคราวโดยไม่มีประกัน หรือมีประกัน หรือมีประกันและหลักประกันก็ได้ หรือจะมอบตัวเด็กหรือเยาวชนแก่ บิดา มารดา ผู้ปกครอง บุคคลหรือองค์การ ฯลฯ ก็ได้ แต่ก่อนที่ศาลจะมีคำสั่งมอบตัวเด็กหรือเยาวชนแก่บุคคล หรือองค์การฯ ให้ศาลเรียกผู้อำนวยการสถานพินิจหรือผู้ปกครองสถานที่ที่ได้รับมอบหมายให้ควบคุมตัวเด็ก หรือเยาวชนมาสอบถามความเห็นก่อน ฯลฯ (มาตรา ๑๒๖)

(๑๖) กำหนดให้กรณีที่มีจำเลยไม่สามารถมาฟังการพิจารณา ถ้าศาลเห็นสมควรจะสั่งให้ สืบพยานในข้อที่ไม่เกี่ยวกับประเด็นที่ว่าจำเลยได้กระทำความผิดตามฟ้องหรือไม่ลับหลังจำเลยได้ แต่ต้อง กระทำต่อหน้าที่ปรึกษากฎหมายของจำเลยนั้น (มาตรา ๑๒๗)

(๑๗) กำหนดให้การให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยซึ่งเป็นเด็กหรือเยาวชนมาศาล ถ้าศาลมอบตัว เด็กหรือเยาวชนนั้นไว้กับบิดา มารดา ผู้ปกครอง บุคคลหรือองค์การ ฯลฯ ให้ศาลออกหมายเรียกให้เด็กหรือ เยาวชนนั้นมาศาล ถ้าได้ส่งหมายเรียกให้บุคคลดังกล่าวรับไว้แล้ว ให้ถือว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นได้รับหมายเรียก แล้ว ถ้าบุคคลดังกล่าวไม่ส่งตัวเด็กหรือเยาวชนนั้นมาโดยจงใจหรือโดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ บุคคลเช่นนั้นชำระเงินจำนวนไม่เกิน ๕,๐๐๐ บาท แก่ศาล โดยให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ว่าด้วยการบังคับคดีมาใช้บังคับโดยอนุโลม (มาตรา ๑๒๘)

(๑๘) กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดบันทึกภาพ แพร่ภาพ พิมพ์รูป หรือบันทึกเสียง แพร่เสียงของ เด็กหรือเยาวชน ซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง หรือโฆษณาข้อความซึ่งปรากฏในทาง สอบสวนของพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือในทางพิจารณาคดีของศาลที่อาจทำให้บุคคลอื่นรู้จักตัว ชื่อตัวหรือชื่อสกุลของเด็กหรือเยาวชนนั้น หรือโฆษณาข้อความเปิดเผยประวัติการกระทำความผิดหรือสถานที่ ที่อยู่ สถานที่ทำงาน หรือสถานศึกษาของเด็กหรือเยาวชนนั้น ฯลฯ (มาตรา ๑๓๐)

(๑๙) กำหนดให้ในกรณีที่ได้มีการสืบเสาะข้อเท็จจริงตามมาตรา ๓๖ (๑) ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวจะพิพากษาลงโทษหรือใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนได้ต่อเมื่อได้รับทราบรายงาน และความเห็นจากผู้อำนวยการสถานพินิจตามมาตรา ๘๒ (๒) หรือมาตรา ๑๑๖ หรือมาตรา ๑๑๗ แล้ว และถ้าผู้อำนวยการสถานพินิจขอแถลงเพิ่มเติมด้วยวาจาหรือเป็นหนังสือให้ศาลรับไว้ประกอบการพิจารณาด้วย (มาตรา ๑๓๑)

๒๕. การเปลี่ยนโทษและการใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชน

(๑) กำหนดให้ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวมีอำนาจใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนแทนการลงโทษอาญาหรือวิธีการเพื่อความปลอดภัยได้ ฯลฯ (มาตรา ๑๔๒)

(๒) กำหนดให้คดีอาญาที่อยู่ในอำนาจของศาลเยาวชนและครอบครัว ศาลจะพิพากษาว่ามีความผิดแต่รอการกำหนดโทษ หรือกำหนดโทษไว้แต่รอการลงโทษเด็กหรือเยาวชนตามประมวลกฎหมายอาญาก็ได้ ฯลฯ (มาตรา ๑๔๔)

(๓) กำหนดให้กรณีที่เด็กหรือเยาวชนต้องโทษปรับ ไม่ว่าจะมิโทษจำคุกด้วยหรือไม่ก็ตาม ถ้าเด็กหรือเยาวชนไม่ชำระค่าปรับ ห้ามมิให้ศาลส่งกักขังเด็กหรือเยาวชนแทนค่าปรับ แต่ให้ศาลส่งตัวไปควบคุมเพื่อฝึกอบรมในสถานที่ที่กำหนด หรือสถานที่อื่นที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายและศาลเห็นสมควรตามเวลาที่ศาลกำหนดแต่ต้องไม่เกิน ๑ ปี ฯลฯ (มาตรา ๑๔๕)

๒๖. การตั้งผู้ประนีประนอมคดีครอบครัวเพื่อทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยคู่ความ

(๑) กำหนดให้คดีครอบครัวที่มีข้อพิพาทก่อนเริ่มพิจารณา ให้ศาลตั้งผู้ประนีประนอมคดีครอบครัว เพื่อไกล่เกลี่ยให้คู่ความในคดีครอบครัวได้ประนีประนอมกัน โดยหลักเกณฑ์ วิธีการไกล่เกลี่ยและการรายงานผลให้เป็นไปตามข้อบังคับของประธานศาลฎีกา เพื่อประโยชน์ในการไกล่เกลี่ยศาลอาจมอบหมายให้บิดา มารดา ผู้ปกครอง ญาติของคู่ความ ทนายความของคู่ความ นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา หรือบุคคลหรือหน่วยงานที่ศาลเห็นสมควร ให้คำปรึกษาหรือช่วยเหลือผู้ประนีประนอมคดีครอบครัวที่ศาลตั้ง และในคดีครอบครัวที่มีผู้เยาว์เข้ามาเกี่ยวข้องและจำเป็นต้องได้รับการสงเคราะห์หรือคุ้มครองสวัสดิภาพ ศาลจะเรียกพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็กมาร่วมในการไกล่เกลี่ยด้วยก็ได้

เมื่อผู้ประนีประนอมคดีครอบครัวได้ดำเนินการตามคำสั่งศาลแล้ว ให้รายงานผลการไกล่เกลี่ยประนีประนอมต่อศาล ในกรณีการไกล่เกลี่ยประนีประนอมเป็นผลสำเร็จ ให้ผู้ประนีประนอมคดีครอบครัวจัดทำให้มีการทำสัญญาประนีประนอมยอมความขึ้นแล้วรายงานศาล หรือจะนัดหรือขอให้ศาลเรียกคู่ความมาทำสัญญาประนีประนอมยอมความกันต่อหน้าศาลก็ได้

เมื่อศาลเห็นว่าสัญญาประนีประนอมยอมความไม่ฝ่าฝืนต่อกฎหมายหรือไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ให้ศาลพิพากษาไปตามสัญญาประนีประนอมยอมความนั้น หรือศาลจะยังไม่พิพากษาแต่กำหนดเงื่อนไขหรือเงื่อนไขให้คู่ความทดลองปฏิบัติตามสัญญาประนีประนอม

ยอมความก่อนก็ได้ โดยเฉพาะการใช้อำนาจปกครองหรือการอุปการะเลี้ยงดูผู้เยาว์หรือคนไร้ความสามารถ ถ้าคดีครอบครัวนั้นผู้เยาว์มีผลประโยชน์หรือส่วนได้เสียให้ศาลคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของผู้เยาว์เป็นสำคัญ กรณีที่ศาลเห็นว่าสัญญาประนีประนอมยอมความฝ่าฝืนต่อกฎหมายหรือขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเป็นคดีที่ผู้เยาว์มีผลประโยชน์หรือส่วนได้เสียและมีได้คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของผู้เยาว์ ให้ศาลปฏิเสธการพิพากษาตามสัญญาประนีประนอมยอมความนั้น ฯลฯ (มาตรา ๑๔๘)

(๒) กำหนดให้ศาลเยาวชนและครอบครัวมีหน้าที่รับจดทะเบียนผู้ประนีประนอมคดีครอบครัว ฯลฯ (มาตรา ๑๔๙)

(๓) ถ้าคู่ความไม่อาจประนีประนอมยอมความกันได้ หรือลักษณะของคดีไม่อาจประนีประนอมยอมความกันได้ ให้ศาลสั่งยุติการไกล่เกลี่ยแล้วดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีต่อไป ซึ่งบันทึกหรือถ้อยคำสำนวนในชั้นไกล่เกลี่ยจะนำมารับฟังในชั้นพิจารณาไม่ได้ (มาตรา ๑๕๑)

(๔) กำหนดให้การไกล่เกลี่ยคดีครอบครัว เมื่อศาลเห็นสมควรหรือเมื่อคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งร้องขอ ศาลจะสั่งให้ดำเนินการเป็นการลับเฉพาะต่อหน้าตัวความทุกฝ่ายหรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง โดยจะให้มีทนายความอยู่ด้วยหรือไม่ก็ได้ ฯลฯ (มาตรา ๑๕๓)

(๕) กำหนดให้ในระหว่างการพิจารณาคดี เมื่อคู่ความฝ่ายใดร้องขอหรือศาลเห็นสมควร ศาลมีอำนาจสั่งให้คู่ความหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องไปให้แพทย์หรือผู้เชี่ยวชาญตรวจร่างกายเก็บตัวอย่างเลือด สารคัดหลั่ง สารพันธุกรรม หรือดำเนินการอื่นใด เพื่อตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ เพื่อประโยชน์ในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงอันเป็นประเด็นข้อพิพาทที่สำคัญแห่งคดี โดยถือเป็นสิทธิของคู่ความ หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องนั้นที่จะยินยอมหรือไม่ก็ได้ หากคู่ความฝ่ายใดไม่ยินยอมหรือกระทำการป้องกันขัดขวางมิให้บุคคลที่เกี่ยวข้องหรือผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้เยาว์ให้ความยินยอมให้แพทย์ตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์โดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้สันนิษฐานว่าข้อเท็จจริงที่ต้องการให้ตรวจพิสูจน์เป็นผลร้ายแก่คู่ความฝ่ายนั้น ฯลฯ (มาตรา ๑๖๐)

๒๗. การพิจารณาคดีคุ้มครองสวัสดิภาพ

(๑) กำหนดให้ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว มีสิทธิร้องขอให้ศาลเยาวชนและครอบครัวที่ตนมีถิ่นที่อยู่หรือมีภูมิลำเนาหรือศาลที่มูลเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวได้ ฯลฯ (มาตรา ๑๗๒)

(๒) กำหนดให้เมื่อศาลได้รับคำร้องแล้วให้ทำการไต่สวนโดยมิชักช้าและไม่ต้องดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความอาญาอย่างเคร่งครัดในระหว่างการไต่สวนถ้าศาลเห็นว่าผู้ร้องขอไม่ควรเผชิญหน้ากับผู้ที่ถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้กระทำด้วยความรุนแรง ศาลอาจสั่งให้บุคคลดังกล่าวออกนอกห้องพิจารณาหรือใช้วิธีการอื่นใดเพื่อลดการเผชิญหน้า ฯลฯ (มาตรา ๑๗๓)

(๓) กำหนดให้กรณีปรากฏว่าผู้ถูกกล่าวหา มีพฤติการณ์น่าจะก่อให้เกิดอันตรายแก่ร่างกาย จิตใจ หรือสุขภาพของบุคคลในครอบครัว ให้ศาลมีอำนาจออกคำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพโดยห้ามผู้ถูกกล่าวหา เสพสุราหรือสิ่งมีเมา เข้าใกล้ที่อยู่อาศัยหรือที่ทำงานของผู้ร้อง ใช้หรือครอบครองทรัพย์สินหรือกระทำการใด อันอาจนำไปสู่ความรุนแรงในครอบครัวเป็นระยะเวลาที่ศาลเห็นสมควร แต่ต้องไม่เกินกว่าหกเดือน และศาล อาจกำหนดให้ผู้ถูกกล่าวหาเข้ารับคำปรึกษาแนะนำจากศูนย์ให้คำปรึกษาแนะนำหรือสถานพยาบาลหรือ หน่วยงานตามที่ศาลกำหนด คำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพให้เป็นที่สุด แต่ถ้าพฤติการณ์เปลี่ยนแปลงไปศาลมีอำนาจ สั่งแก้ไขคำสั่งเดิมได้ ฯลฯ (มาตรา ๑๗๔)

(๔) กำหนดให้เมื่อศาลเห็นว่าผู้ร้องมีส่วนก่อให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวและ จำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือ บำบัดรักษา ศาลอาจสั่งให้ผู้ร้องเข้ารับคำปรึกษาแนะนำหรือเข้ารับการอบรม หรือบำบัดรักษาหรือฟื้นฟูจากศูนย์ให้คำปรึกษาแนะนำหรือสถานพยาบาลหรือหน่วยงานหรือองค์การซึ่งมี หน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ หรือครอบครัวตามระยะเวลาที่ ศาลกำหนด ฯลฯ (มาตรา ๑๗๕)

(๕) กำหนดให้ศาลแจ้งคำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพไปยังเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ที่ผู้ถูกกล่าวหา มีถิ่นที่อยู่หรือภูมิลำเนาในเขตอำนาจเพื่อทราบในกรณีผู้ถูกกล่าวหาจงใจฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตาม คำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพโดยไม่มีเหตุอันสมควรศาลมีอำนาจออกหมายจับผู้ถูกกล่าวหา มาซึ่งจนกว่าจะปฏิบัติ ตามคำสั่งแต่ไม่เกินกว่าหนึ่งเดือน ถ้าผู้ถูกกล่าวหาได้รับการปล่อยชั่วคราว ศาลอาจกำหนดเงื่อนไขให้ผู้ถูก กล่าวหาปฏิบัติในระหว่างการปล่อยชั่วคราวก็ได้ (มาตรา ๑๗๖)

๒๘. การอุทธรณ์ – ฎีกา

(๑) กำหนดให้คดีที่ศาลเยาวชนและครอบครัวได้พิพากษาหรือมีคำสั่งแล้วให้อุทธรณ์ คำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นไปยังศาลอุทธรณ์ หรือศาลอุทธรณ์ภาคได้ตามกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความ เหมือนคดีธรรมดา เว้นแต่ในกรณีที่ศาลเยาวชนและครอบครัวได้พิพากษาหรือมีคำสั่งกำหนดวิธีการสำหรับเด็ก และเยาวชนอย่างหนึ่งอย่างใดใน ๓ ประการ ฯลฯ (มาตรา ๑๘๐)

(๒) กำหนดให้คดีที่ศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวได้ พิพากษาหรือมีคำสั่ง ให้ฎีกาคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นไปยังศาลฎีกาได้ตามกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความ เหมือนคดีธรรมดา เว้นแต่กรณีที่ต้องห้ามมิให้อุทธรณ์ตามมาตรา ๑๘๐ (มาตรา ๑๘๑)

๒๙. กำหนดบทกำหนดโทษไว้ในมาตรา ๑๘๕ – มาตรา ๑๙๒

๓๐. บทเฉพาะกาล (มาตรา ๑๙๓ – มาตรา ๒๐๖)

(๑) กำหนดให้ศาลเยาวชนและครอบครัวที่จัดตั้งขึ้นก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ เป็นศาลเยาวชนและครอบครัวตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่ค้างการพิจารณา อยู่ในศาลเยาวชนและครอบครัวดังกล่าวได้ต่อไป

(๒) กำหนดให้ในระเบียบแรก มิให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๒๑ มาใช้บังคับภายใน ๒ ปี นับแต่วันใช้บังคับพระราชบัญญัตินี้ โดยในระหว่างนั้นให้นำบทบัญญัติมาตรา ๘๔ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้ง ศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔ มาใช้บังคับจนกว่าคดีจะถึงที่สุด

มาตรา ๑๒๑ บัญญัติว่า “ที่ปรึกษากฎหมายตามมาตรา ๑๒๐ ต้องมีคุณสมบัติเป็น ทยายความตามกฎหมายว่าด้วยทยายความและผ่านการอบรมเรื่องวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว ความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยา การสังคมสงเคราะห์ และความรู้อื่นที่เกี่ยวข้องตามที่กำหนดในข้อบังคับของประธาน ศาลฎีกา
